

L'adjectiu relatiu

L'únic terme relatiu amb funció adjectiva —és a dir, que es pugui usar acompanyant el substantiu— de què disposem és *qual*, que ha d'anar sempre precedit per l'article definit, amb què l'adjectiu relatiu observa sempre la concordança de gènere i nombre amb el substantiu que acompanya: *Va publicar una nota a la revista local, la qual nota ha estat objecte de moltes crítiques.*

L'adjectiu relatiu és a penes usat en el llenguatge col·loquial, però resulta en alguns casos gairebé imprescindible en la llengua escrita —que exigeix molta més precisió, perquè no pot recórrer a aclariments suplementaris immediats amb què desfer els malentesos que es puguin produir—, a fi d'evitar el que anomenem la confusió d'antecedent, és a dir, a fi de determinar sense lloc a dubtes quin dels possibles antecedents és reprès, per mitjà del terme relatiu, com un membre —subjecte o complement— de l'oració subordinada. En l'exemple que hem indicat, l'ús d'un simple pronom relatiu —*que* o *la qual*— no hauria permès de saber si el subjecte de l'oració subordinada era *la nota* o bé *la revista*, car aquets grups nominalis revesteixen, tots dos, la forma del femení singular. Si en lloc de *la revista* s'hagués dit *el diari*, l'ús de l'adjectiu relatiu hauria estat innecessari: n'hi hauria hagut prou amb el simple relatiu compost. Anàlogament, si el sentit no permet l'ambigüitat, és també superflu l'ús de l'adjectiu relatiu: *Aleshores va arribar l'amo del gos, el qual ens va dir que...*

L'adjectiu relatiu també és d'aplicació en aquells casos en què l'antecedent no és formulat per mitjà del mateix substantiu que trobem després acompanyat pel relatiu, sinó amb una perífrasi que hi equival. És el cas del segon dels dos exemples de l'ús de l'adjectiu relatiu que trobem al Diccionari Fabra: *Despengueren tres mil quatre-cents pessetes, la qual suma ha estat pagada...* Molt sovint, l'antecedent és una frase verbal: *Van editar una selecció dels seus poemes, la qual edició va ser subvencionada.*

Cal aclarir, tanmateix, que encara que es digui que l'únic relatiu adjectiu és *el qual* (*la qual*, etc.), existeix una construcció concurrent, que consisteix a introduir l'oració subordinada amb el substantiu que convingui, desproveït d'article o altre terme equivalent, el qual serveix d'antecedent al pronom relatiu *que*: *Va publicar una nota a la revista local, nota que ha estat objecte de moltes crítiques.* És, com es pot veure, un doble mecanisme anàleg al del relatiu neutre (*la qual cosa* i *cosa que*).

En realitat, entre l'adjectiu relatiu i el relatiu neutre es pot dir que no hi ha solució de continuïtat. Volem dir que en una proposició com, per exemple, *Es van preocupar de divulgar-ho per tots els mitjans, la qual acció (o acció que) no va donar cap resultat*, tant podríem considerar que el terme relatiu és un adjectiu relatiu com un relatiu neutre.